

AHMET HAMDİ TANPINAR'IN ESERLERİNDE RESİM

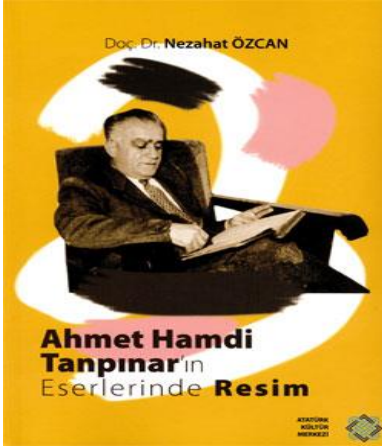
Nezahat Özcan (2012), *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Resim*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 224 s., ISBN: 9789751625076

Serhat HAMİŞOĞLU*

Gazi Türkiyat, Bahar 2018/22: 271-273

2012 yılında T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları'ndan çıkan ve Nezahat Özcan tarafından hazırlanan *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Resim* adlı çalışma, Tanpınar'ın edebî eserlerinin yanı sıra gündelik hayatında da resme yönelik ilgisini, edebiyat meraklılarının dikkatlerine sunmaktadır.

Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan Ahmet Hamdi Tanpınar, birçok edebiyat araştırmacısının ilgisini çekmektedir. Sanatkâr hakkında pek çok farklı konuda incelemeler yapılmıştır, yapılmaktadır. Nezahat Özcan'ın hazırlamış olduğu çalışma, Tanpınar resim münasebetine eğilmektedir.

Özcan, bu çalışmanın ortaya çıkma sebebini, kitabın ön sözünde: “Çalışmanın hareket noktası, *Huzur* romanının atıf yapılan tablolarıdır. Ancak bir süre sonra Tanpınar'ın *Huzur* dışındaki diğer romanlarına, hikâyelerine, mektuplarına, denemelerine, makalelerine, edebiyat tarihine ve kısmen şiirine de yansımış olan resim ilgisi, yazarının hayranı olduğu empresyonist tablolar ya da ‘*Yavaş Yavaş Aydınlanan*’ şiirinde ifade ettiği gibi zihnimizde yavaş yavaş aydınlandığını

belirtir. Özcan, kitabın çıkış noktasını bu şekilde açıkladıktan sonra Tanpınar'ın eserlerinde yer alan resim öğelerini tespit eder.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Resim adlı bu çalışma ön söz ve girişin ardından dört ana bölümden oluşur.

Bunlar; Resim Münekkidi Tanpınar, Tanpınar'ın Edebî Eserleri Dışında Tablolara Atıfları, Tanpınar'ın Edebî Eserlerinde Tablolara Atıflar ve Tablolarla Karşı Karşıya

* Doktora öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara/TÜRKİYE, serhathamisoglu@gmail.com.

adlı bölümlerdir. Bu bölümlerin ardından sonuç ile yararlanılan kaynaklar yer almaktadır.

Kitabın girişi, Tanpınar'ın resme olan ilgi ve merakının nasıl ortaya çıktığı üzerine kuruludur. Giriş'te sanatkrdaki resim tutkusunun kaynakları, açıklanır. Girişi takiben birinci bölümde 'Resim Münekkidi Tanpınar' ana başlığı kullanılmış olup, bu ana başlık da üç ayrı alt başlıktan oluşmaktadır. İlgili bölümün alt başlıkları şunlardır:

1. Tanpınar'da Sanat Etrafında Bazı Kavramlar
2. Tanpınar'ın Resim Konulu Tenkit Yazıları
3. Tanpınar'ın Renkleri.

'Tanpınar'da Sanat Etrafında Bazı Kavramlar' başlığı altında sanatkârın güzel, zevk ve estetik gibi kavramlar üzerine düşüncelerine yer verilirken, 'Tanpınar'ın Resim Konulu Tenkit Yazıları'nda bu sanat dalıyla ilgili çeşitli yazılar kaleme almasından ve görüşlerini bildirmesinden bahsedilir. 'Tanpınar'ın Renkleri' isimli başlıkta ise onun renklere yönelik ilgisine dikkat çekilir.

Kitabın ikinci bölümü, 'Tanpınar'ın Edeb Eserleri Dışında Tablolara Atıfları' başlığını taşır. Burada zcan, Tanpınar'ın klasik şiir ile tablolar arasında kurduğu bağlantıya değinir. Yine klasik şiir temsilcilerinden Nedim ve Nef'i'nin bazı beyitlerinin Tanpınar'da hangi tabloları çağrıştırdığı üzerinde durulur. Yenileşme devri edebiyatının önemli temsilcisi olan Namık Kemal'in *İntibah* romanında ve diğer bazı nesirlerinde Batı resminin tesirlerini sanatçının nasıl yakaladığından bahsedilir. Bu bölümün ilerleyen sayfalarında Tanpınar'ın, Osman Hamdi Bey'in tablolarıyla *Aşk-ı Memnu'*daki hanım kıyafetleri arasında kurduğu bağlantıya da dikkat çekilmektedir.

Çalışmanın nc bölümü, 'Tanpınar'ın Edeb Eserlerinde Tablolara Atıfları' ana başlığını taşır. Bu ana başlık da diğer bölümlerde olduğu gibi kendi içerisinde yedi alt başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar řu Şekilde sıralanır:

1. Hikyelerin Tabloları
2. *Mahur Beste'*de Resim
3. Tabloların Aydınlığında *Huzur-Tanpınar'ın Huzur* Tabloları
4. *Sahnenin Dışındakiler'*de Resim
5. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü'*nde Tablo ve Mzelikler
6. *Aydaki Kadın'*de Resim
7. Tanpınar'ın şiirlerinden Tablolara.

Burada başlıklara verilen isimlerden de anlaşılacağı üzere Tanpınar'ın eserleri içerisinde çeşitli tablolara yapmış olduğu atıflara dikkat çekilmiştir. Ayrı başlıklar

altında inceleme yoluyla sanatkârın eserlerinde yer verdiği/çağrışım yaptırdığı tablolar detaylı bir şekilde ortaya çıkarılmaktadır. Örneğin *Huzur* romanının ana karakteri Mümtaz'ın bahsettiği tablolar oldukça geniş bir biçimde ele alınmaktadır. Özcan, "*Tanpınar, romanında tıkanıdığı yerde yardımcı kahramanlar ve olay halkaları ile kendisine çıkış yolları bulur. Bu durum, zaman zaman kendisinin de romanlarında tenkit ettiği 'karışıklıklara' yol açar. Benzetmeler, atıflar, çağrışımlarla birlikte resim de Tanpınar'ın hikâyelerinde ve romanlarında tıkanıdığı yerlerde ona bir açılma sağlar.*" (s. 141) der. Bu oldukça yerinde bir tespittir.

Kitabın en dikkat çekici sayfaları ise üçüncü bölümün 7. bahsi olan "*Tanpınar'ın Şiirlerinden Tablolara*" başlıklı sayfalarda yer alan iddiadır. Özcan burada Tanpınar'ın aydınlık, ışıklı tablolara yönelik ayrı bir düşkünlüğü olduğundan söz ederek sanatkârın "sis" estetiği ile bu tablolar arasında bağlantı kurar (s. 150-153). Bu bağlantıdan hareketle şairin "*Ne İçindeyim Zamanın*"; "*Yavaş Yavaş Aydınlanan*", "*Bırak Aydınlığa*", "*Avare İlhamlar*" gibi bazı şiirlerinin "sis sefa"larına düşkünlük bağlamında yeniden okunmaları gerektiğini ifade eder.

Çalışmanın son yani dördüncü bölümünü "*Tablolarla Karşı Karşıya*" ana başlığı oluşturur. Bu bölüm de tıpkı önceki bölümlerde olduğu gibi alt başlıklar halindedir. Buradaki "*Tanpınar'ın Batılı Ressamları*" alt başlığında sanatkârın eserlerinde atıf yaptığı Batılı ressamların tablolarına yer verilirken, "*Tanpınar'ın Yerli Ressamları*" alt başlığında sanatkârın yerli ressamların tablolarına yapmış olduğu atıflara ve görüşlerine yer verilir. Bu bölümde yer alan son alt başlık olan "*Tanpınar'ın Yorum Yapmadığı Ressamlar*"da ise mektuplarında ve günlüklerinde isimlerine yer verdiği fakat detaylandırmadığı tablolara ve resamlara yer verilir.

Bu şekilde incelemesini bitiren Özcan, kısa bir sonuç ve kaynakça ile çalışmasını tamamlar. *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Resim*, Tanpınar'ın resim sanatına ve tablolara olan ilgisini okurlara sunan, titiz bir çalışmanın ürünüdür. Kitap, Tanpınar okurlarının onun eserlerine farklı bir açıdan bakmalarını sağlayacak niteliklere sahiptir.